

Прве задужбине Стефана Немање

Од **видовдан**
- 19. септембра 2017.

Стефан Немања, родоначелник династије Немањића и утемељивач српске средњовековне државе, памти се по великим задужбинама – **Ђурђевим ступовима, Студеници, Хиландару** и др. Многи ипак не знају да је ктиторску мисију започео још као велики жупан у својој **првој престоници, данашњој Куршумлији.**



Манастир Светог Николе

Задужбине Света Богородица и Свети Никола грађене су под утицајем најсјајнијег византијског градитељства 12. века.

Још тада се дало наслутити да је Немања зачетник значајне ктиторске традиције која је трајала више од двеста година, а коју су у најбољем маниру наставили његови наследници.

Владарско достојанство Стефана Немање

Данашња Куршумлија (стари назив Беле Цркве) са околином била је простор одакле је Стефан Немања започео стварање српске средњовековне државе.

Историјска сцена на којој се догађа ктиторски чин Стефана Немање период је када он од удеоног владара постаје велики жупан. После сусрета са византијским царем Манојлом Првим Комнином код Ниша, добио је и владарско достојанство да подиже цркве. На узвишењу изнад садашње Куршумлије, између **1159.** и **1165.** године, родоначелник династије Немањића подиже цркву посвећену **Светом Николи.**

Готово истовремено, недалеко одатле, на ушћу Косанице у Топлицу, настала је задужбина посвећена **Светој Богородици.**

Црква је изграђена на зидинама цркве из 6. века. Настала је у периоду од **1158-1162.** године. Дограђивана је у 14. веку. Радове је изводила и надгледала **жена Стефана Немање Ана, прва знаменита жена и монахиња манастира, са световним именом Анастасија.**



Манастир Свете Богородице

Постојале су недоумице којој од ове две цркве припада место прве Немањине задужбине, вероватно зато што су цркве грађене у размаку од само неколико година и што су исти неимари радили на обе (о чему, поред осталог, сведоче и опеке са натписом циглара Мавријакуса, пронађене приликом истраживања обе задужбине). Читав крај је половином 12. века имао велики економски, политички и стратешки значај.

Туда су водили путеви који су повезивали запад, приморје и Константинопољ на истоку.

Подручје је било богато рудом па је разумљиво што је Стефан Немања за своје прве задужбине ангажовао и најбоље неимаре, већ познате у Византијском царству по градитељском умећу.

У манастиру Св. Никола организована је и прва преписивачка делатност, а Свети Сава је баш у овом манастиру благословио првог верника, пошто је Српска православна црква добила самосталност. Остаци конака, такође, сведоче о некадашњем значају овог манастира за српску средњовековну државу. У манастиру Св. Богородице замонашила се Немањина жена Ана, мајка Растка (Светог Саве), Стефана и Вукана.

Прве Немањине задужбине биле су центри духовног и културног живота све до потпуног пада српске средњовековне државе под отоманску власт.

Тада је почело рушење и манастири су запустели.

Када су ови крајеви ослобођени од отоманског ропства, једва су пронашли темеље Св. Богородице зарасле у шикару, а манастир Св. Никола био је у јадном стању.

Прва задужбина Стефана Немање обновљена је у деценијама после ослобођења. Нови духовни живот почео је 2013. године, када је манастир Св. Никола после 323 године добио првог монаха. Манастир Св. Богородица чека обнову и пажњу какву само заслужује неми сведок великих државничких и ктиторских почетака родоначелника српске средњовековне државе – Стефана Немање.

<https://www.youtube.com/watch?v=51RpfgJXzqw>

ИЗВОР

РТС